

Szemes Béla

Sikeres magyar musical bemutatója a Hevesi Sándor Színházban

(Dés László – Geszti Péter – Békés Pál *A dzsungel könyve* című darabjáról)

Rudyard Kipling, elismert angol író – a XIX. századvégen *A dzsungel könyve* címen megjelent –, különleges közegben játszódó, sajátos szereplőket felvonultató, mesei elemekre épített novelláinak gyűjteményéből 1996-ban írt hungaricumnak minősülő darabot Dés László zeneszerző, Geszti Péter dalszövegíró és az összekötő nyelvi egységeket megformáló Békés Pál.

A magyar alkotói triumvirátus zenés játéka nem csupán címében maradt következetes Kipling rövid elbeszélésekre tagolódó kötetéhez, de a színpadi adaptáció zenei effektusokkal kiegészített szöveggönyve, dramaturgiai kivitelezése – jelenetekre tagolt kompozíciójában, tartalmában (a helyszín, a cselekmény és kulcsszereplők azonossága) – az eredeti mű specifikumait foglalja magában. A *dzsungel könyve* című zenés darab olyan bensőséges világot teremt, amelyben az állatmesék meghatározó sajátosságainak (a cselekmény földrajzilag valósa-

gos közege, az állatok antropomorf tulajdonságai, beszédképességük, morális tanulságokat magukban hordozó cselekedeteik) hatásértéke erőteljesen érvényesül.

A keretes szerkezetű (az emberek fohásza a nyitó- és zárójelenetben) történet központi szereplője Maugli, az árva gyermekember, akit a dzsungelben – Sir Kán, a tigris (saját zsákmányának/tulajdonának tekintti) akaratával szembeszegülve –, Akelának, a csapat vezérének ajánlására, a farkasok közössége befogad. Nevelését a bölcs öreg medve, Balu vállalja, aki nem csupán a dzsungel „tökéletes és örök” törvényeit, a mindennapok kihívásaira történő válaszadás praktikumát tanítja meg a gyermeknek, hanem a szeretet filozófiájára épülő szigorú pedagógiai elvei alapján annak egész személyiségét formálja. A cselekmény előre menetelével azonban mindkét jötevőjét elveszíti: a megvénült Balu az élettől búcsúzik, Akela elszalasztja a vadászzsákmányt, ezért le kell köszönnie a vezér tisztségéről. Maugli támogatóinak talán legmarkánsabb figurája Bagira, a fekete párduc. Kapcsolatuk időben is a legkiterjedtebb: a farkasok gyűlésén kitartóan (egy kövér bika felajánlásával) támogatja a gyermek befogadását; féltő gondoskodással áll mellette a veszélyesnek ítélt helyzetekben (érte meg a majmok táborába, megvédi Buldeó halálos fenyegetésétől); miután Maugli teljesítette dzsungelbeli küldetését, őszintén szembesíti a valósággal: „Ha van gyűlés, akkor máshol van. Ha van csapat, akkor sem a tiéd már Maugli. Én sem szeretnék elveszíteni, de hát oly mindegy, hogy mit szeretnék. Menj, a tiedhez. Te nem idevaló vagy. Te idegen vagy.” Záró dialógusukban a számvetés igényével összegzi kettejük kapcsolatát: „Félmaroknyi kölyök voltál, amikor megváltottalak, és lám mi lett belőled... A Dzsungel ura. a magad ura. Férfi. Én úgy szeretlek téged, ahogyan nem fog soha senki.”

A darabban végig jelen lévő, legfőbb konfliktus Maugli és Sir Kán közötti viszonyban realizálódik, akiknek a másik fizikai megsemmisítését célul tűző ellentétét, a vadon „mágikus erővel” rendelkező figurája, Ká, a kígyó sem képes feloldani. Végletekig fokozódott küzdelmük lezárásaként a „Tigris Éjszakáján”, a felnőtt férfivá érett „dzsungelember” elpusztítja a vadon egykor legyőzhetetlen fejedelmét. Hősies cselekedete – birtokolja ugyan a tigris bőrét, a dzsungel

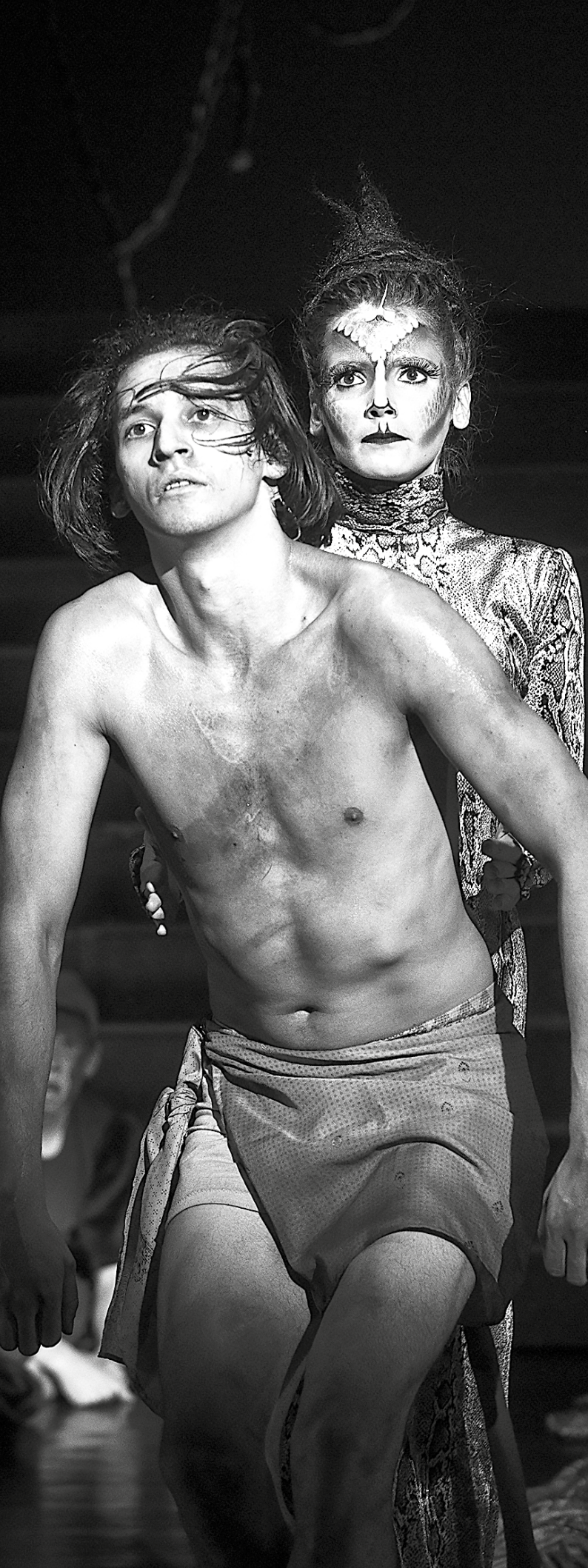
ura rangot – azonban csupán magabiztosságát erősíti, addigi környezetétől meg kell válnia.

A *dzsungel könyve* című musicalben az emberi formált állatfigurák mellett – a főhős személyen kívül, ám sorsához kötődve –, elsősorban Tuna (a lánnyal való véletlen találkozása érzelmi síkra terelődik) és Buldeó (akivel a tigris elejtése okán konfliktusba keveredik) alakjában megjelenik a konkrét emberi világ is. Maugli, csalódottságát és keserűségét – a darab legfőbb üzenetére utaló érvényességgel – a fegyverétől megfosztott Buldeóval folytatott pesszimista felhangú dialógusában fogalmazza meg: „Most lettem ember. És szégyellem magam. Megveszem Túnát száz aranyért. Itt van Sir Kán bőre. Én úgy akartam élni, mint ti. Én ember akartam lenni! Miért nem hagyttátok? A farkasok közt ember, az emberek közt farkas... Akkor mi vagyok én? Jól mondta Bagira. A végén egyedül kell megbirkóznod mindennel. A végén magadra maradsz.”

Az angol író művét Dés – Geszti – Békés feldolgozásában az elmúlt két évtizedben több hazai színtársulat – köztük az 1997/98-as évadban (Szegvári Menyhért rendezésében; Maugli szerepét Hertelendy Attila alakította) az egerszegi teátrum is – sikerrel mutatta be.

A magyar szerzőknek a műfaj sajátosságait ötvöző, kitűnően megírt szövegkönyve önmagában értékes alkotás, amely a színpad formanyelvére adaptálva igazi színházi élményt jelent.

A Hevesi Sándor Színház idei évadában Bal József állította színpadra Maugli történetét. A rendező koncepciója valamennyi elemében igazodott az írott szöveghez: az egyes jelenetek önálló szerkezeti egységét megtartva, ugyanakkor a történet egészének alárendelve, Békés Pál „összekötő” prózai szövegének; Geszti Péter változatos tartalmú, nyelvi leleményességet tükröző dalszövegeinek (A befogadás dala, Egy majomban örlünk /Monkey funky/, Ká bűvölő dala, Amíg őriz a szemed, Mit ér a farkas?, Kegyelet egylet, Bagira dala,...); Dés László kitűnő muzsikájának hatását kihasználva, pergő ritmúsú, színvonalas előadással ajándékozta meg a nézőt. Külön említést érdemelnek a dzsungel szövevényes miliójét idéző, időnként „mozgó” – ugyancsak Bal József ötletei alapján készült –, a mesés történethez illeszkedő, látványos díszletelemek; valamint a Földi Andrea „meg-

álmodta”, a szereplők státuszára utaló, az időtlenség érzetét keltő színes jelmezek. A bemutató sikerének elengedhetetlen tényezőjeként hatott Ladányi Andrea kiváló, kivitelezésében hibátlan, a rendezői elképzeléssel harmonizáló koreográfiája.

Maugli figuráját váltott szereposztásban Barsi Márton, illetve Ticz András egyetemi hallgató keltette életre. Ticz András – alakításában láttuk a darabot – minden vonásában a vadonban nevelkedett ember hiteles karakterével ajándékozta meg a nézőt. Farkas Ignác Akela szerepében egyszerre tudta a vezéregyéniség és a hatalmát veszített „főnök” kettősségét megjeleníteni. Bellus Attilának – a bölcs öreg, Balu alakját megtestesítve – elhittük, hogy a nevelés nagymestere, emellett bőséges élettapasztalatával mindent tud a dzsungel íratlan törvényeiről. Bagira, a fekete párduc figuráját megkérdőjelezhetetlen profizmussal Pap Lujza játszotta el. Szakály Aurél Sir Kánja – pusztulása ellenére –, „modern hangszerelésben”, a vadon örökös fejedelmének erejét és magabiztosságát igyekezett elhittetni a nézővel. Kátai Kinga (Ká, a kígyó), Hertelendy Attila (Csil, a keselyű) a tőlük megszokott kidolgozottsággal formálták meg a dzsungel világának két sajátos élőlényét. Az emberi tulajdonságok néhány (negatív és pozitív) szegmensével Urhász Gábor László (Buldeo, a vadászok vezetője) és Schmidt Sára (Túna) szerepükkel azonosuló játékkában szembesülhettünk. A hivatásos színészek színpadi teljesítményét dicséretesen egészítette ki a gyermekszereplők megilletődéstől mentes, felszabadult közreműködése.

A dzsungel könyve című magyar musical egerszegi bemutatója a mesei eseménytörténettel és az „élet kulcsfontosságú kérdéseinek felvetésével” szembeállítja a nézőt. A zenés játékot komplex színpadi műfajként (prózai szöveg, zenei betétek, színpadi mozgás egységének megteremtése, színvonalának egyenrangúsága) értelmező rendezői koncepció, a kivitelezés szakmai igényességével egyetemben ismételten bizonyossá tette, hogy a musical keretei között is lehetséges maradandó értéket, valós színházi élményt teremteni.